

НЕДОЛІКИ ІСНУЮЧОЇ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРЯ-СТОМАТОЛОГА ТА МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЇХ УСУНЕННЯ

О.В.Рибалов, О.О.Розколупа, Л.М.Саяпіна, І.В.Яценко

При наявності достатньо гарно відпрацьованої системи підготовки лікарів-стоматологів в нашій країні, що склалася ще в кінці ХХ століття, в зв'язку з соціально-політичними умовами які активно змінюються, ведеться широкий пошук шляхів і засобів підвищення якості підготовки спеціалістів з мінімальними економічними затратами.

В загальному вигляді можливо представити такі відмінності особистості лікаря нового типу:

- здатність творчо кваліфіковано мислити (що вимагалось завжди);
- здатність швидко адаптуватися до різноманітних умов лікарської діяльності і навіть перестроюватись на іншу діяльність;
- вміння організувати діяльність невеликих колегіальних груп та колективів (приватні кабінети та клініки).

Ці положення вимагають обов'язкового чіткого визначення змісту соціального замовлення на підготовку спеціалістів нового типу з корекцією проблеми учбово-педагогічної діяльності вузу, форм, методів, засобів та змісту навчання, що обумовлюють концептуальні основи учбового процесу для випускаемого контингенту лікарів.

Одним з умови підготовки медичних кадрів на сучасному етапі є вимога функціонування системи вищої освіти з урахуванням перспективного розвитку професії, а якість фахівців випускаємих вищою медичною школою, повинно гарантувати можливість працевлаштування їх в будь-якій європейській країні.

Отже, замовлення на фахівця нового типу в області стоматології може бути рекомендоване у вигляді переліку вимог:

- 1) володіння критичним аналізом всіх сучасних (дуже численних) методів лікування стоматологічних захворювань;

- 2) розуміння цілісного системного баченням механізмів функціонування і розвиток об'єктів стоматологічної допомоги та їх керування;
- 3) вміння здійснювати стратегічне прогнозування, програмування і планування розвитку системи стоматологічної служби;
- 4) володіння інтелектуальною культурою та практичними навичками організаційно-керівною діяльністю;
- 5) володіння широкими загальнокультурними і гуманітарними знаннями та вміннями, які забезпечуються соціально-психологічною та суспільною підготовкою;
- б) вміння самостійно приймати відповідальні рішення в нестандартних ситуаціях.

З урахуванням сьогоденних вимог на підготовку фахівців нового типу критична оцінка існуючої системи дозволяє перерахувати слідуючи її недоліки:

- підготовка лікаря орієнтована, в основному, на отримання знань (Крок-2), а не на формування здібностей розвивати практичну сферу діяльності;
- перевага стандартизованого підходу до навчання (і виховання), що обумовлює одноманітність системи підготовки;
- перевага теоретичної (часто не завжди потрібної) підготовки за рахунок загальнокультурної і індивідуальної;
- надмірна вузькість спеціалізації в інтернатурі, що робить майже неможливою цілісне бачення не тільки всіх систем життєдіяльності організму, але навіть і щелепно-лицевої ділянки;
- відсутність можливості організації спеціальної діяльності студентів по розвитку їх розумових здібностей;
- низький рівень підготовки випускників до організаційно-управлінській діяльності;

- відсутність в навчальному процесі спеціальних курсів, які б забезпечували участь студентів в розробці і реалізації програм науково-технічного і соціально-економічного розвитку фаху.

Ми вважаємо, що для ліквідації цих недоліків ефективним будуть комплекси форм, методів та засобів двох основних напрямків підготовки сучасного фахівця-стоматолога – методологічної і фахової.

В розділі методологізації передбачається розвиток мислення студента IV - V курсів шляхом використання гнучких комунікабельних навчальних програм, вимагаючи активного «чистого» мислення і діяння. При цьому студенти обов'язково засвоюють абстрактні уявлення про функціонуючі органи і системи організму, зв'язках локальних і місцевих порушень, що дозволить логічно використовувати ці уявлення для реалізації комплексу інтелектуальних спеціалізованих функцій:

- 1) опис професійної картини діяльності за допомогою техніки розпредмечування (терапія, хірургія, ортопедія, ортодонтія);
- 2) формального уявлення абстрактної симптоматики захворювань за матеріалами опису маніпуляцій лікаря з метою освітлення ситуації;
- 3) аналізу ситуації:
 - кваліфікації правильності діяльності;
 - використання результатів опису клініки, діагностики, лікування, профілактики для пошуку ускладнень (дефектів);
 - кваліфікації дефектів (проблематизація);
 - самовизначення (оцінка власних позицій по відношенню до виявлених ускладнень – дефектам);
 - цілінаправленість – об'єктивного уявлення про майбутню професійну діяльність.

В розділі професіоналізації (а вже – отримання практичних навичок) задіяні два вектора - професійний та навчальний діяльності. В формалізації структури професійного вміння в підготовці лікаря-фахівця лежать суб'єктивні та об'єктивні критерії: здібності і можливості; знання і інформаційне

середовище; мотивація та її обґрунтування; установка на окремі вміння і конкретна ситуація; об'єм надбаних навиків і технологічні можливості лікувального закладу.

Така формалізована модель професійного вміння дозволяє при створенні переліку вмінь, необхідних тому чи іншому вузькому спеціалісту стоматологу, опиратися на базові (першочергові, але класичні) вміння. В практичній сфері діяльності нерідко зусилля педагогів зводяться нанівець. Це відбувається тому, що в своїй праці вихователі клінічних кафедр опираються не на об'єктивно існуючі умови і особливості професійної діяльності лікаря як своєї системи, а, в основному, на знання необхідності виконання учбової програми і знання конкретного студента, його можливостей і особливостей, а також на власні суб'єктивні, найчастіше неадекватні уявлення про професійну діяльність.

Висловлені підходи в підготовці лікарських стоматологічних кадрів, на наш погляд, значно розширюють концептуальні і практичні можливості, їх використання для реалізації основних положень кваліфікаційної характеристики майбутнього спеціаліста.